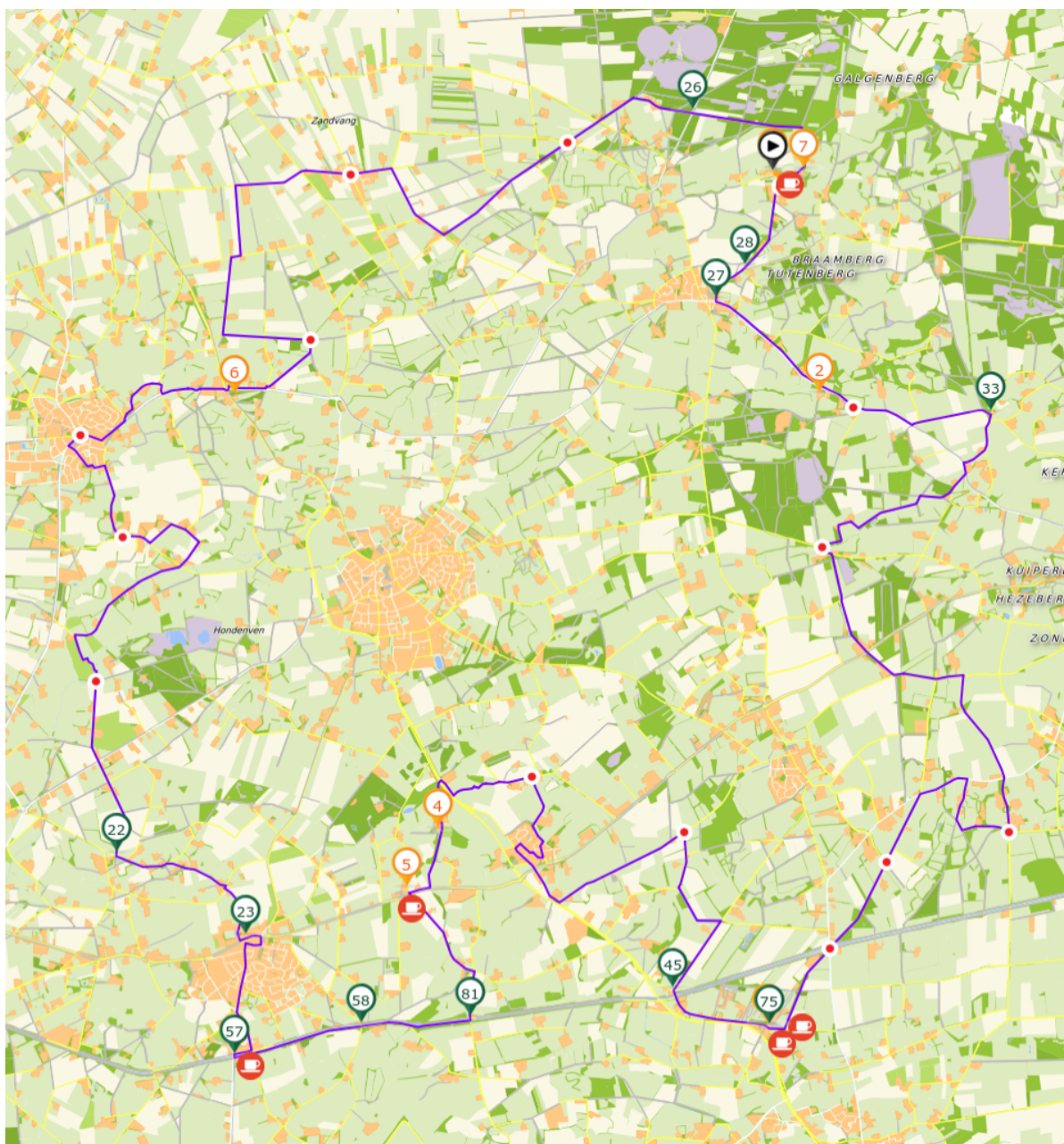

Fietsen in Overijssel

BEKIJK DEZE ROUTE OOK IN ONZE GRATIS APP landschapoverijssel.nl/wandeleninoverijssel

Molenroute Tubbergen 52 km (Noord Twente)

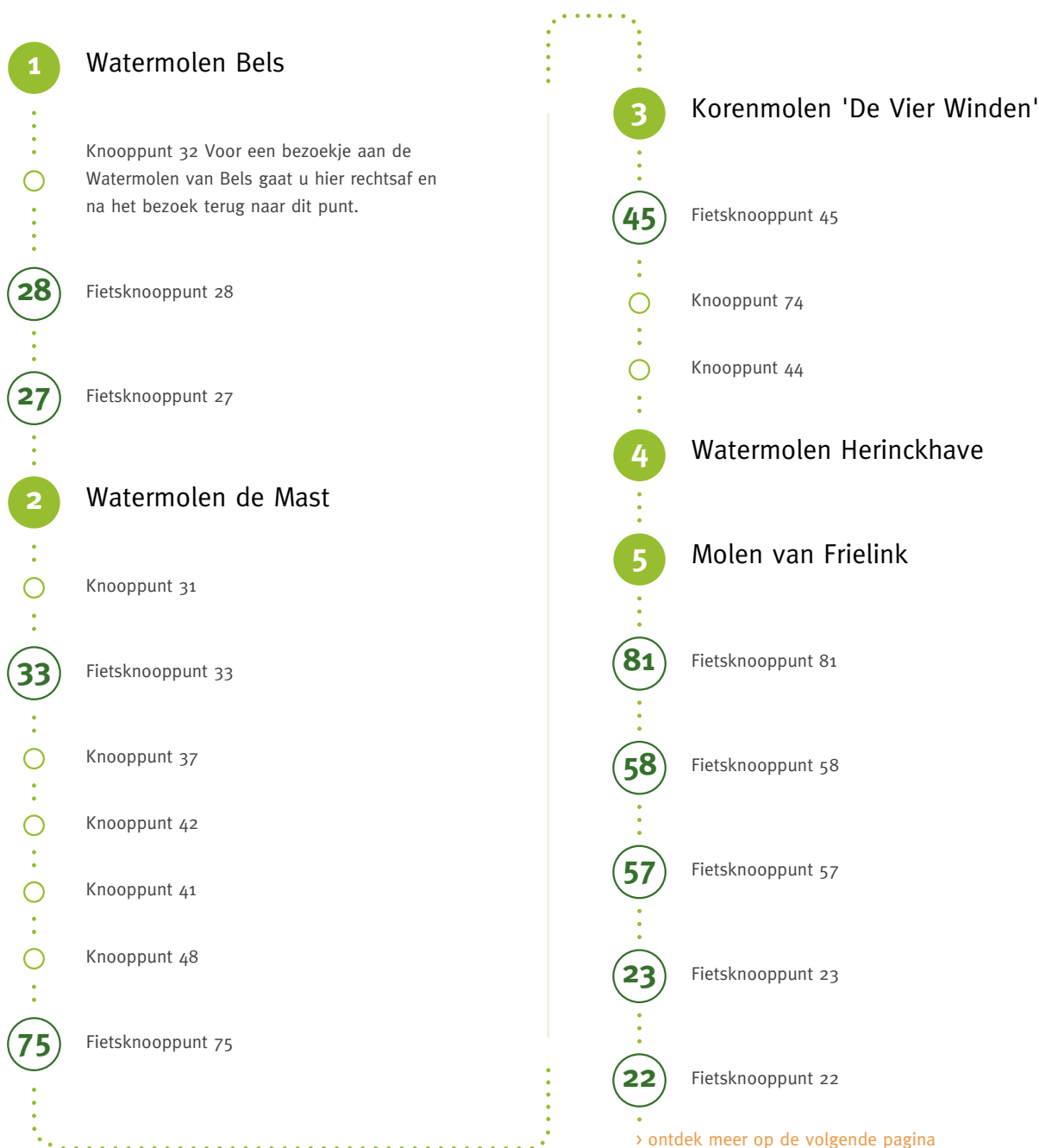
Fietsroute: 52 km

Korte introductie Wind- en watermolens zijn verbonden met Tubbergen. Zij bepalen samen met het glooiende landschap in belangrijke mate het beeld van Twente. De molens getuigen van vindingrijkheid van onze voorouders. Met deze route fietst u langs de 7 overgebleven wind- en watermolens in de gemeente Tubbergen.

Verantwoording: Deze route is ontwikkeld door de Tubbergse molenaars.

Molenroute Tubbergen 52 km (Noord Twente)

Hoe kom ik bij het startpunt? Het startpunt is de parkeerplaats bij Informatiecentrum IJs en Es en de Molen van Bels. Deze bevindt zich aan de Bergweg 8, 7663 TB Mander. Bij Restaurant Watermolen van Bels, Camping de Molenhof, Eetcafe Antje en Billie, Restaurant de Molen Fleringen en Café Restaurant Fraans Marie kunt u ook een papieren versie van de route verkrijgen. Hier kunt u ook de route starten. Heel veel fietsplezier door dit prachtige landschap!

Molenroute Tubbergen 52 km (Noord Twente)

vervolg route

○ Knooppunt 20

○ Knooppunt 19

○ Knooppunt 12

6 Grote Geesterse Molen

○ Knooppunt 13

○ Knooppunt 93

○ Knooppunt 25

26 Fietsknooppunt 26

7 Watermolen Frans

○ U bent terug bij het startpunt. Bij knooppunt 32 rechtsaf naar de Molen van Bels.

Eindpunt

Molenroute Tubbergen 52 km

Fietsroute: 52 km

1

Watermolen Bels

Bels

De in 1725 gebouwde watermolen is één van de drie papiermolens die toen langs de Mosbeek stonden. Hij dankt zijn huidige naam aan Jannes Bels. Deze was paardenhandelaar in Vasse en werd in 1916 eigenaar.

Toerisme

Tegenwoordig kun je bij Bels lekker eten en drinken in het restaurant (de vroegere papiermolen). Bij mooi weer kun je genieten van het terras aan de molenkolk.

In een bijgebouw is een tentoonstelling over Overijsselse molens. 'Ijs en Es', het bezoekerscentrum van Landschap Overijssel vertelt het verhaal van het ontstaan van het Dal van de Mosbeek.

Cichoreimolen

Aan de rechteroever van de Mosbeek werd een nieuw molengebouw gebouwd, tegenover de bestaande papiermolen, om cichorei te malen. Dit maassel werd gedroogd en gebrand (zie foto). Sinds de 19e eeuw wordt van de gemalen en gebrande wortels van cichorei een cafeïnevrije drank gemaakt.

Deze cichoreikoffie of peekoffie was in Nederland populair geworden als koffie voor de 'gewone man'. In oorlogs- en crisisjaren, vooral 1940-1945, werd deze surrogaatkoffie bij gebrek aan echte op grote schaal gedronken, waarbij echter de opwekkende werking van de cafeïne ontbrak.

Ook werd vaak een beetje 'peekoffie' aan echte koffie toegevoegd als smaakversterker (cichorei van Buisman).

Openstelling: dagelijks

> ontdek meer op de volgende pagina

2

Watermolen de Mast

Oudste molen

Dit is de oudste nog werkende watermolen in Twente. In 1433 was de 'Mastesmolen' gepacht door ene Reynolt van Coevorden en in het bezit van de bisschop van Utrecht. Eerst was het een oliemolen, later een koren- en papiermolen.

Hazelbekke

De molenkolk ligt aan de overzijde van de Denekamperweg en wordt op peil gehouden door de Hazelbekke. Benedenstrooms van de molen wordt de beek Onderbeek genoemd en bij Tubbergen heet hij Heinemansbeek en Markgraven.

Bakspieker

Naast de molen ligt ook nog een schuurtje geheel in Saksische stijl, de voormalige bakspieker met originele bakoven (foto). Van het meel van gemalen graan werden ter plaatse broden en koeken gebakken.

De oudste sporen van een vaste bakoven zijn nagelaten door de Bandkeramiekers, de eerste landbouwers, rond 4.000 voor Christus.

Openstelling: 2e en 4e zaterdag van de maand van 13.30 - 16.30 uur en op afspraak

3

Korenmolen 'De Vier Winden'

Kleijsen

De Vier Winden wordt ook wel Kleijsen's Möll genoemd. De Kleijsenweg, waaraan de molen ligt, herinnert nog steeds aan deze molenaar en eigenaar. De molen is nu eigendom van de Stichting De Vier Winden.

Windkorenmolen

De molen is gebouwd in 1862. Het is een zogenaamde windkorenmolen; een achtkantige bovenkruier met stelling. De

> ontdek meer op de volgende pagina

molen heeft een vlucht van 22,50m en is ingericht als korenmolen met twee koppels maalstenen.

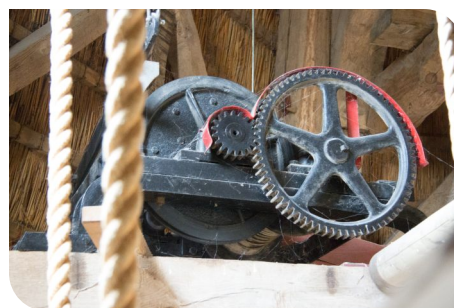
Ook zonder wind

Bijzonder is dat met de molen ook bij windstil weer kan worden gemalen. Dit leverde de molenaar in de jaren dertig van de vorige eeuw extra inkomsten op. Een tweede steenkoppel werd via een aandrijfriem aangedreven door een dieselmotor.

Mechanisch luiwerk

Het oorspronkelijke luiwerk, aangedreven door de wind, kan niet altijd worden gebruikt. Om de zakken graan toch omhoog te kunnen takelen, is een uniek tweede mechanisch luiwerk (foto) in de molen aangebracht.

Open: zaterdag 13.30 - 16.30 uur of op afspraak.

4

Watermolen Herinckhave

De molen

De watermolen van Herinckhave ligt aan de Herinckhaveweg in Fleringen en is onderdeel van het landgoed behorende bij de havezate Herinckhave. De molen is voor het eerst genoemd in 1521. Het huidige gebouw dateert waarschijnlijk uit 1645 met als kenmerk een onderslagmolen. De molen is een korenmolen.

Vrijwilligers

Een team van vrijwillig molenaars draagt er zorg voor dat de molen op gezette tijden draait. Het molenrad heeft een diameter van 4,30 meter, waarop 29 schoepen van 90 cm breed zijn gemonteerd. Het water om de molen te laten draaien wordt aangevoerd vanuit de Fleringer Molenbeek.

De watermolen is eigendom van de familie Von Bönninghausen.

> ontdek meer op de volgende pagina

Luiwiel

Een steenkraan wordt in een korenmolen gebruikt voor het optillen, omdraaien en verplaatsen van een molensteen, waarna de steen bijvoorbeeld gebild (gescherpt) kan worden. In de nok van watermolen Herinkhave bevindt zich een uniek luiwiel (foto) waarmee mogelijk dezelfde handelingen verricht werden.

Deze krachtsinspanning gebeurde letterlijk met man en macht (ook zittend). Dit luiwiel is uniek in Nederland.

Openstelling: april t/m oktober elke 1e zaterdag van de maand van 13-16 uur; buiten deze tijden op afspraak.

5

Molen van Frielink

Windmolen

De molen van Frielink, ook wel Fleringer molen genoemd, staat langs de Ootmarsumseweg tussen Fleringen en Albergen. Deze windmolen is in zijn huidige vorm gebouwd in 1846, ter vervanging van de in 1844 aldaar door brand verwoeste olie-korenmolen.

Grondzeiler

De huidige molen is een koren- en pelmolen van het type grondzeiler (bovenkruier). De molen heeft een vlucht van 22 m en beschikt over twee koppels maalstenen en een pelsteen. Er is een vrijwillig molenaar beschikbaar om de molen te laten draaien. De molen is sinds 1975 eigendom van de gemeente.

Pelmolen

In een pelmolen werd vroeger gerst tot gort (en later rijst) gepeld, om het kaf van de graankorrel te scheiden. Een pelmolen kan pas werken bij een windkracht van ten minste 5 Bft. De meeste pelmolens hebben naast pelstenen (foto) ook maalstenen.

> ontdek meer op de volgende pagina

Zo kan er bij onvoldoende wind voor het pellen nog wel graan gemalen kan worden. De gerst wordt bovenop de bovenste pelsteen, de loper, gestort en de korrels worden door de draaiende steen naar het pelblik (foto) geslingerd.

Openstelling: zaterdags van 13.30 - 16.30 uur en op afspraak.

6

Grote Geesterse Molen

De grote molen

Deze zogenaamde grote molen is gelegen aan de Hardenbergerweg en is gebouwd in 1867 als korenmolen. Vroeger waren er ook enkele kleinere molens in Geesteren. In 1995 werd de molen eigendom van de Stichting Grote Geesterse Molen. Hij wordt ook "de molen van Kienhuis" genoemd, de vroegere eigenaar.

De techniek

De molenwieken hebben een vlucht van 20.90 m. De molen beschikt over een koppel maalstenen. Op gezette tijden wordt door vrijwillige molenaars graan gemalen.

Molenschool

Elke zaterdagmorgen wordt er op de molen instructie gegeven voor vrijwilligers die een opleiding voor molenaar volgen. De theoretische informatie wordt door twee instructeurs aan de hand van de praktische handelingen verzorgd.

In de praktijk komt het er ook op neer dat de vrijwilligers kennis opdoen van het weer en de molentechniek. Daartoe hebben de instructeurs uniek opleidingsmateriaal ontwikkeld. Op de foto het billen van de maalsteen.

Openstelling: zaterdags van 09.30 - 13.00 uur.

> ontdek meer op de volgende pagina

Watermolen Frans

Mosbeek

De watermolen van Frans is een van de drie watermolens die vroeger langs de Mosbeek stonden. Deze watermolen ligt langs de Oosteriksweg in Mander. Evenals de andere watermolens in de gemeente Tubbergen is ook deze watermolen van het type bovenslagmolen.

Landschap Overijssel

De molen is bijna een eeuw lang eigendom geweest van de familie Frans. Sinds 1963 is Stichting "Overijssels landschap" eigenaar. Een vrij grote molenkolk ligt direct naast de molen voor opvang van het beekwater.

In de molen bevindt zich een koppel maalstenen dat door waterkracht wordt aangedreven. In het molengebouw is een info- en tentoonstellingsruimte ingericht. De molen wordt zeer regelmatig gedraaid door vrijwillige molenaars.

Papier

De molen is in 1711 gebouwd voor de papierfabricage. Aangedreven door waterkracht stampten de hamers van de molens oude lompen tot vezels. Deze vezels vormden een brij, die in zeeframen werd uitgeschept, geperst en gedroogd tot kwaliteitspapier.

Drogen

De papierenvellen werden gedroogd aan rekken met knijpers (foto). Voor het beschrijfbaar en sterker maken van het papier werd het gedompeld in de lijmketel, die gevuld was met een warm mengsel van water, dierlijke lijm en aluin. Hierna ging het weer terug naar de droogschuur.

Openstelling: dagelijks